

בתי המשפט

בית משפט השלום בירושלים

תא 010095/96

לפני כב' השופט ר' כרמל

1

בעניין:

אלג'ולאני _____

ע"י ב"כ עוה"ד האלה ח'ורי

התובע

נגד

מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז י-ם

ע"י ב"כ עוה"ד בהט

הנתבעת

פסק דין

1. התובע הגיש תביעתו בנוגע לאירוע מיום 8.7.89, אירוע בו נשרפה מכוניתו. לטענת התובע בכתב תביעתו, ביום 7.7.89 הוא נסע בשעות הערב המוקדמות במכוניתו בסמוך לשכונת קרית צאנו בירושלים. מכוניתו, שהייתה מסוג פולקסוואגן דאבל קבינה שנת יצור 1982, התקלקלה, והתובע נאלץ לנטוש את מכוניתו ולהשאירה באותה שכונה. מאחר שהתאריך הני"ל חל להיות ביום שישי, השאיר התובע את מכוניתו במקום למשך השבת, לטענתו כדי לא לפגוע ברגשות תושבי השכונה שהם חרדים. למחרת, לאחר צאת השבת, חזר התובע לשכונת קרית צאנו ביחד עם מכונאי מטעמו ועם בעלים של רכב גרירה, זאת על מנת לחלץ את המכונית המקולקלת. מוסיף התובע וטוען כי שעה שהגיע למקום בו חנתה המכונית היתה התקחלות של קבוצת תושבים, המתקהלים יידו אבנים לעבר התובע ומלוויו, והתובע ומלוויו הבחינו כי שמשותיה של המכונית נופצו וצמיגיה נחתכו. התובע מוסיף וטוען כי נבצר ממנו להתקרב למכונית בשל ידוי האבנים והוא ניגש לתחנת המשטרה במגרש הרוסים ביחד עם המכונאי להזעיק את המשטרה. שוטרי תחנת מגרש הרוסים לא נתנו לו כל סיוע לתובע ובסמוך לשעה 23:30 הוצתה המכונית. התביעה הינה בקשר לנזקים שנגרמו לתובע עקב שריפת המכונית כאשר לטענתו הנתבעת, היא מדינת ישראל, אחראית לנזקיו מכח

בתי המשפט

תא 010095/96

בית משפט השלום בירושלים

2

לפני כב' השופט ר' כרמל

רשלנות השוטרים כאמור בסעיפים 22 ו-26 לכתב התביעה. כן טען התובע, לחלופין, כי הנתבעת הפרה את החובה החקוקה שבסעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשלי"א - 1971.

2. הנתבעת טענה בכתב הגנתה כי התביעה הוגשה יום לפני תום תקופת ההתיישנות, עובדה אשר פגעה באפשרויותיה להתגונן. לא הוכחשה הטענה כי המכונית אכן הוצתה על ידי אלמונים ביום 7.8.89 אולם הוכחשה הטענה כי התובע פנה למשטרה להגיש תלונתו בערב האירוע, כפי שנטען בכתב התביעה.

3. השאלה המרכזית הטעונה הכרעה הינה האם אכן הגיע התובע להתלונן בערב האירוע במשטרה ואם כן. מה היה תוכן תלונתו. דומה כי אין חולק כי אם אכן הגיע התובע למשטרה והתריע מראש ובצורה ברורה ומפורשת כי ההמון מחבל ופוגע במכוניתו וקיימת אפשרות כי מכוניתו תועלה באש ע"י ההמון המתפרע, כי אז אחראית המדינה מכח דיני הרשלנות לנזקי התובע. הכלל הוא כי מקום בו סמכות המדינה היא "סמכות בצוע", כי אז "אין קושי קונספטואלי בהטלת אחריות על המדינה", זאת להבדיל מ"סמכות פיקוח" כלומר, מקום שהסמכות בידי המדינה הינה "פיקוח" בלבד והמדובר גם באותן החלטות שבשיקול דעת. הלכה זו, נקבעה בפסק הדין אליו הפנה גם ב"כ התובע, ע"א 429/82 מדינת ישראל נ' סוהן פ"ד מ"ב(3) 733 ולאחר מכן נדון העניין בהרחבה גם בעניין ע"א 915/91 מדינת ישראל נ' לוי ואח' פ"ד מ"ח(3) 45. בעניין לוי התייחס בית המשפט ליסודות עוולת הרשלנות (באופן כללי), ובין היתר חזר בית המשפט על הכלל לפיו חובת הזהירות נחלקת לחובת זהירות "טכנית" (או "פיסית") ולחובת זהירות "נורמאטיבית". המבחן לבדיקת קיומה של חובת זהירות הוא מבחן הצפיות והשאלה העומדת להכרעה היא האם המזיק יכול וצריך היה לצפות שכתוצאה מפעילותו הרשלנית ייגרם לניזוק הנזק שאירע בפועל. לא כל נזק צפוי (מהבחינה הפיסית) הוא נזק שצריך לצפותו (במישור הנורמאטיבי). נזק אשר הוא צפוי במישור הפיסי הוא צפוי גם במישור הנורמאטיבי, אלא אם קיימים שיקולים מיוחדים המצדיקים צמצום החובה או שלילתה חרף יכולת הצפיות. עוד נזכר באותו עניין כי לקיום חובת הזהירות שלושה מרכיבים: "צפיות", "שכנות" (או - קירבה) ומסקנה שיפוטית כי הוגן צודק וסביר שתוטל חובת זהירות נורמאטיבית מכח הדין. הדרישה ל"שכנות" משמעה כי קיימת חובת זהירות כלפי "שכן" ולא כלפי כולי עלמא, וצפיות הינה תנאי הכרחי לקיומה של חובת הזהירות אך אין היא תנאי מספיק. בית המשפט אמר בעניין לוי כי בסיטואציות בהן קיימת שליטה בהליך קל יותר להכיר ב"קירבה" בין הצדדים, ולעומת זאת, בסיטואציות בהן הקשר בין השלטון לאזרח מתמצה בפיקוח בלבד, קשה יותר, אם כי אין זה בלתי אפשרי, למצוא את השלטון נושא בחובת זהירות. המדינה, כך

בתי המשפט

תא 010095/96

בית משפט השלום בירושלים

3

לפני כב' השופט ר' כרמל

נקבע, אחראית כמו כל אדם אחר, על רשלנות שבמעשה וחובת הזהירות של השלטון קיימת כל אימת שצריך היה לצפות את הנזק שנגרם לניזוק. מהאמור לעיל עולה המסקנה כי אם התובע לא העמיד את המשטרה על האפשרות כי עומד להיגרם נזק למכוניתו או כי זו תעלה באש מחמת מעשיהם של המתפרעים כי אז, מקום שהתובע לא צפה אפשרות זו קשה לדרוש מהמשטרה, שלא נטען כי נציגיה היו במקום האירוע שעה שהתובע הגיע לשם לראשונה, כי אכן תצפה אפשרות כזו. בענייננו יש לזכור גם כי המדובר במכונית שלוחית הזיהוי שלה היתה צהובה, דהיינו התובע לא נקשר למכונית באופן ספיציפי ומכל מקום לא נטען כך.

לשם הכרעה בסוגיית זו יש לסקור את הראיות כפי שבאו ע"י הצדדים.

4. התובע, בתצהיר עדותו הראשית, חזר על גרסתו כפי שזו פורטה לעיל, ולפיה הוא ניגש עם מכונאי בשם עוודה להזעיק עזרה מתחנת המשטרה במגרש הרוסים, אלא ששם נאמר לו על ידי השוטר לפניו התלונן כי אין בידו לעזור לו, תוך שהוא הונחה להמתין עד הבוקר על מנת לחזור לאיזור האירוע כדי לקחת את המכונית. לדבריו בתצהירו, הוא חזר מתחנת המשטרה לאיזור האירוע ובלית ברירה שב משם לביתו. בתצהירו, גרסתו שונה מזו שפורטה בכתב התביעה (כפי שיובהר להלן) ולפיה הוא הבחין כי המכונית נשרפה רק למחרת כששב למקום האירוע. כן הוא מציין בתצהירו, בין היתר, כי באותה תקופה היו התנכלויות של יהודים לערבים על רקע לאומני ואחד המוקדים היה בשכונות סנהדריה ושמואל הנביא בירושלים הסמוכות למקום האירוע.

בחקירתו הבהיר התובע כי הוא הלך עם המכונאי _____ עוודה לבקש את עזרת המשטרה כאשר נהג מכונית הגרר _____ גיעברי נשאר לצפות במתרחש במקום. הוא גם אישר בחקירתו כי שעה ששב מהמשטרה המכונית לא נשרפה ולשאלה: "שהחלונות שבורים מתי ראית פעם ראשונה" השיב: "הכל ראיתי ביום ראשון בבוקר". בהמשך חקירתו אישר גם את העובדה כי ראה שהצמיגים נחתכו ביום ראשון בבוקר. אלא, שבתצהירו מיום 22.2.91 (נ/1) אמר התובע: "למחרת בערב ב- 8.8.89 אחרי צאת השבת, הגעתי למכונית יחד עם מכונאי והספקתי לראות כי השמשות נופצו וכי הצמיגים מצד שמאל נחתכו". כאשר נשאל להסבר בין שתי הגרסאות השיב: "אני לא זוכר, אני לא יודע מי כתב ואיך כתב". התובע נשאל שוב אותה השאלה ותשובתו להבדל בין הגרסאות היתה כי איננו זוכר (עמ' 10 לפרוטוקול). הוא גם לא זכר, כאשר נשאל על כך, מדוע בתצהיר נ/1 הוא הזכיר רק את המכונאי ולא הזכיר את גיעברי בעל רכב הגרירה. בהודעתו במשטרה, נ/3, הודעה מיום 9.7.89 אמר התובע: "במוצאי שבת בשעה 21:00 באתי לאוטו שלי על מנת להניע אותו".

ולהזיז אותו משם ואז היו שם הרבה אנשים דתיים שהתחילו לזרוק עלי אבנים וצעקו שם צעקות, אני ראיתי שהכל בסדר עם האוטו שלי אבל פחדתי מהדתיים ולכן ברחתי משם, הלכתי למשטרה ואמרו לי שאני אביא מחר את האוטו למשטרה, אבל אני פחדתי ללכת שוב לאוטו ואמרתי שאני אבוא היום בבוקר לאוטו להוציא אותו משם. היום בבוקר בשעה 9:00 באתי לאוטו ואז ראיתי שהאוטו שרוף...". להבדלים בין הגרסאות השונות ולמשמעות הנודעת לכך אתייחס להלן.

5. הוא נהג הגרר שהגיע למקום האירוע ביחד עם התובע במוצאי השבת. לדבריו, הוא הגיע לאיזור האירוע בסביבות השעה 20:00 או 21:00 עם התובע ועם מכונאי שלא הכיר. משהגיעו למקום הבחינו בהתקהלות סביב המכונית ובכך שנגרמו נזקים למכונית, עובדה שמנעה מהם את האפשרות להתקרב למכונית. לדבריו בתצהירו, התובע והמכונאי נגשו להגיש תלונה במשטרה ולאחר כשעה הם שבו וסיפרו כי השוטרים אמרו להם לחזור לביתם וכי המשטרה תטפל בענין. כאשר חזרו למחרת הבחינו כי המכונית נשרפה.

עד זה מסר גם הוא תצהיר קודם, מיום 20.10.95 (ג/4), עוד בטרם הוגשה התביעה, בו הוא אומר כי הוא והתובע ניגשו לאיזור האירוע במוצאי שבת. לאחר שראו את ההתקהלות במקום ואת המתפרעים שהחלו לנפץ את זכוכיות המכונית, התובע עזב אותו והלך למשטרה והוא המתין במקום: "בינתיים התחילו האנשים לשרוף את הרכב... ____ חזר ומסר כי השוטרים ביקשו ממנו ללכת הביתה וכי הם יטפלו בנושא". בעדותו הוא חזר על גרסתו בתצהירו ג/4 ואמר כי בערב האירוע הוא ראה שלמכונית נגרמו נזקים אך לא ראה שמציתים אותה ועובדה זו נתגלתה לו רק למחרת.

6. מטעם המדינה העיד השוטר ____ מדיני. בשנת 1989 הוא היה חוקר במפלג פשעים חמורים ובמהלך תפקידו הוא היה אחד החוקרים אשר חקר את האירוע נשוא כתב התביעה. לדבריו, נודע למשטרה על ההצתה ממודיע שכינה את עצמו בשם פרידמן אשר מסר את הודעתו ביום 8.7.89 בשעה 23:55. בעקבות הודעה זו הגיעו למקום שוטרי סיוור וחוקרי משטרה ובנוסף שוטר מטעם שירותי הכבאות. העד גבה את הודעתו של התובע למחרת, ביום 9.7.89 בשעה 9:30. עוד ציין כי אישור לצלם את תיק החקירה ניתן לבי"כ התובע עוד ביום 1.4.91 ותיק החקירה צולם רק ב- 29.6.94. מעדותו לא ברור האם היה ברור לו שעה שגבה את עדות התובע ואם ידע באופן פוזיטיבי כי התובע אכן היה במשטרה בערב שקדם למתן עדותו, כשדבריו יתכן שניתן היה ללמוד עובדה זו מיומן האירועים אותו מנהלת המשטרה, אך עקב חלופ הזמן לא אותר יומן זה וככל הנראה הוא בוער.

7. מסקנות:

מהאמור לעיל עולה כי ניתן להגיע למסקנה לפיה התובע אכן הופיע בתחנת המשטרה בערב האירוע. עובדה זו ניתן לבסס על הודעתו של התובע במשטרה מיום 9.7.89 דהיינו יום לאחר האירוע, שם הוא מוסר כי מזירת האירוע הוא ניגש למשטרה. בנסיבות אלה, לפיהן הודעתו נמסרה בסמוך מאד לאירוע, מיד לאחר שנודע לו כי מכוניתו הוצתה, נראה כי ניתן לקבל את גרסתו לפיה הוא אכן ניגש למשטרה עוד בערב האירוע וקשה להלום גרסה לפיה דברים אלה "נשתלו" על ידו בהודעתו הנ"ל על מנת ליצור לו את התשתית המתאימה לתבוע בבוא העת את המדינה.

השאלה הנוספת היא מה היה תוכן פנייתו למשטרה: אם נחזור שוב להודעתו נ/3, של התובע הוא אומר שם כלהלן: "במוצאי שבת... ואז היו שם הרבה אנשים דתיים שהתחילו לזרוק עלי אבנים וצעקו שם צעקות, אני ראיתי שהכל בסדר עם האוטו שלי אבל פחדתי מהדתיים ולכן ברחתי משם, הלכתי למשטרה ואמרו לי שאני אביא את האוטו למשטרה אבל אני פחדתי ללכת שוב לאוטו ואמרתי שאני אבוא היום בבוקר לאוטו ולהוציא אותו משם. היום בבוקר בשעה 09:00 באתי לאוטו...".

דומה שמכל הגרסאות העומדות לפני זו הגרסה "הנקיה" ביותר הניתנת להתקבל בטרם עברה "עיבוד" או שחזור, הן בגלל סיבות שהזמן גרמן ובין אם מטעמים אחרים. כהערת שוליים אומר כי דברי ב"כ התובע בסיכומיו לפיהם יתכן שנפלו אי דיוקים בדברי התובע בעדותו מחמת הזמן שחלף אינם יכולים לעמוד לזכות התובע מקום שבחר להגיש תביעתו בשיהוי כה רב בלא שהיה כל טעם אובייקטיבי לעיכוב שחל בהגשת תביעתו. כאמור, וכפי שפורט לעיל, חלו שינויים בגרסאות מפי התובע בשלבים שונים. למשל, בתצהירו נ/1 הוא מציין כי עוד בשלב האירוע נוכח לדעת כי מכוניתו ניזוקה באופן שמשותיה נופצו וצמיגיה נחתכו והוא לא הצליח להתקרב למכונית מאחר שנזרקו עליה אבנים. זו גרסה מיום 22.2.91. על גרסה זו חזר התובע בכתב התביעה; (סעיפים 8-9), ובתצהיר עדותו הראשית (סעי' 6). והנה בחקירתו הנגדית שינה התובע את טעמו ואמר כי עובדת הנזקים שנגרמו לשמשות וצמיגי המכונית באה לידיעתו לראשונה רק למחרת, ביום ראשון בבוקר (שי' 20-23 עמ' 9 לפרו'). התובע אישר שוב (עמ' 10 שי' 9) כי דבריו בבית המשפט הם האמת (לפי מיטב זכרונו) ולגבי התצהיר נ/1 הוא העלה כזכור את הגרסה: "אני לא יודע מי כתב ואיך כתב". מכאן, לאור חוסר האחידות בגרסאותיו של התובע בנקודה כה מהותית, ניתן, לכל היותר מבחינת התובע, לקבל את דבריו בהודעתו במשטרה כמשקפים את האמת. דברים אלה אומרים, למעשה, שניים: האחד - שלמכונית שלום ואין נשקפת לה סכנה והשני - שהסכנה הייתה צפויה לגופו של התובע, לשלמו ולבטחונו האישי. האבנים נזרקו עליו וזו הסיבה שנמלט מהמקום. גם השינוי בגרסאותיו מוליך לכך שמכוניתו, לפי עדותו, ניזוקה רק לאחר

שעזב את המקום ועובדה זו של גרם הנזקים (נפוץ שמשות וחיתוך צמיגיהן) באה לידיעתו רק למחרת. מכאן, התובע לא יכול היה להעמיד את המשטרה על סכנה אותה הוא עצמו לא צפה ושלא טעו לה, ומכאן שהמשטרה לא הייתה יכולה לצפות לאפשרות כי מכוניתו תעלה באש. המסר אותו העביר התובע למשטרה בפנותו אליה לראשונה, כפי שכאמור עולה הדבר מהודעתו נ/3 הינו החשש לשלומו שלו. על הלך רוח ומהניתן ללמוד גם מעדותו בבית המשפט שעה שאמר כי סיכם עם המכונאי ועם נהג הגרר לשוב למחרת על מנת לגרור את המכונית. סיכום כזה מעיד כי התובע לא חשש ולא העלה בדעתו כי לא יהיה לו מה לחלץ (ראה עמ' 9 שי' 7-1 לפרוטוקול).

לפיכך, אם אסכם את האמור לעיל וכפי שפורט לעיל, הרי לא ניתן להימנע מהמסקנה לפיה שעה שהתובע הגיע למקום האירוע מכוניתו הייתה במצב תקין ושלם והוא לא חשש לה אלא לגופו שלו ועל כן ניגש לבקש את סיוע המשטרה. שעה שפנה התובע בשעת האירוע למשטרה ואף לאחר מכן הוא לא צפה כלל את האפשרות כי מכוניתו תנזק, בצורה זו או אחרת, ומכאן שהוא לא יכול היה להעמיד את המשטרה על אפשרות זו שהוא עצמו לא צפה. אמנם, נכון הדבר שמכוניתו של התובע הוצתה בסופו של דבר אולם זו תוצאה רחוקה שאינה קשורה בקשר משפטי או עובדתי להיעדר הסיוע.

התוצאה היא שהתביעה נדחית.

התובע ישלם הוצאות הנתבעים וכן שכר טרחת עורך דין בסך כולל של 12,000 ש"ח.

המזכירות תמציא העתק לב"כ הצדדים.

ניתן היום י"ג בכסלו תש"ס, 22 בנובמבר 1999 בהעדר הצדדים.

ר' כרמל, שופט

בית משפט השלום בירושלים
שירות המבחן

מקור

מוכיר ראשי

8

מאריך

d01009596a.1 /